REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un a. 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 11. Braşov, Luni-Marţi 15 (28) Ianuarie 1908.

Un ziarist maghiar la Björnson.

O dovadă vină despre aceea cât de mult au fost impresionate cercurile intelectualilor maghiari de debutul lui Björnson, în apărarea naţiunilor nemaghiare din Ungaria faţă cu supremaţia maghiară, este o convorbire ce a avut'o zilele acestea la Roma corespondentul ziarului „Az Ujsag“, Balla Ignacz, cu poetul norvegian. Indată ce a înţeles că Björnson primeşte vizite din când în când, s'a dus la locuinţa sa pe Corso Umberto arzând de nerăbdare a afla dela poet, cine l'a informat asupra Maghiarilor?

Când s'a prezentat ziaristul ungur, Björnson c'un surâs rece l'a salutat şi a zis către el în limba germană: „Ah, also sie sind auch ein Magyare!“ I-a dat mâna şi aşa a început conversaţia în limba germană, deşi maghiarul zice, că cunoaşte şi limba italiană. N'a vrut însă să abuzpze de curtoasie, şi în loc de italieneşte a vorbit nemţeşte.

I-a spus ce impresiune penibilă a produs scrisorile lui Björnson între Unguri şi îndată a şi vrut să-l descoasă, că cine i-a dat informaţiunile.

„Oho! răspunde poetul, asta-i secretul meu, nu trădez pe tovarăşii mei de arme! Atâta pot numai să-ţi spun că nu sunt Maghiari, deşi cunosc bine relaţiunile d-voastră.“ I-a spus apoi poetul cum a ajuns să se informeze despre stările din Ungaria şi şi-să ridice glasul în favorul celor asupriţi. Raportorul şi-a făcut însemnări cu creionul, asupra acestui istoric, la care vom mai reveni.

„Cu deosebire, rolul iezuitic al lui Apponyi, m'a revoltat“, îi zise Björnson, şi istorisi mai departe, cum s'a interesat de Ruteni, de Poloni de relaţiile acestor două popoare din Galiţia, de asuprirea ce o sufer Polonii în Prusia etc. Şi cum numai mult mai târziu a ajuns la cunoştinţă, că şi în Ungaria naţionalităţile sunt asuprite; iar mai mult l'a revoltat că groful Apponyi, tocmai cel mai pronunţat amic al păcei în afară, e maghiar. Vorbeşte de pace, dar poartă răsboi contra naţionalităţilor,

„De aci încolo“, zise poetul, „ştiţi ce s'a petrecut. Amicii păcii au năvălit asupră-mi dar eu nu m'am retras şi nu mă voi retrage. Voi continua lupta!...“

„Am douăzeci de colaboratori şi de corespondenţi în cari mă pot încrede, cari mă informează permanent despre starea lucrurilor şi eu continu a scrie acuzările mele... Astăzi am terminat un articol nou pentru „Neue Freie Presse.“

„Ungaria să fie stat independent şi liber — zise Björnson. Dar să nu asuprească naţionalităţile! Fiecare să vorbească şi să înveţe limba pe care o voeşte. Maghiarul-ungureşte, Slovacul-slovăceşte! Şcoale maghiare să se ridice atâtea câte vor voi Maghiarii, dar să nu li-se ia naţionalităţilor dreptul de a-şi înfiinţa şcoale cu acea limbă pe care o voesc. Repet iubesc pe Maghiari, totdeauna i-am iubit. Puterea lor expansivă e o adevărată putere. Ei au încă o misiune în istoria Europei. Sunt oameni bravi şi au şi inimă.... nu pe ei îi acuz ci pe guvern. Pe conducători şi mai cu samă — pe Apponyi!“

„Ştiu că în luptele mele am ajuns pe un vulcan care mai curând ori mai târziu va isbucni... Dar nu-i nimic! Să isbucnească! să fie luptă... Şi va şi fi luptă, pentru că jocul cel continuă Apponyi e joc periculos... Această luptă care se pregăteşte acuma va fi o luptă serioasă, nu luptă de scrieri şi articoli de ziare, ci luptă serioasă. în care va curge şi sânge... şi nu totdeauna sângele naţionalităţilor!...“

Spune apoi poetul, că numirea de Gross-Magyaren a folosit-o după modelul de Gross-Schweden, fiindcă tocmai aceea voesc ce-au voi Swedezii, faţă cu Norvegienii.

Mai departe a esclamat Björnson: „Lăsaţi naţionalităţilor limba lor şi dacă voiţi limbă comună, să fie în toată Europa centrală limba comună *cea germană*! Dacă împăratului Iosif II nu i-a succes aceasta, acuma va succede, fiindcă acuma sunt alte vremuri. Maghiarii să vorbească ungureşte între ei, dar cu străinii să vorbească fiecare nemţeşte... cum e de pildă în America limba comuna cea engleză.“

„Limba comună să fie aici deocamdată cea germană. Deocamdotă, am zis, fiind-că poporul viitorului este tot *poporul slav!* In acesta încă puterea e intactă.“

„Aceasta însă să n'o scri, căci de aici să poate naşte bucluc. Aceasta se poate scrie numai mai târziu. Eu însuşi o voi scrie. Dar acum încă nu“(!)

Răspunderea pentru esactitatea celor raportate aici o are raportorul foaei „Az Ujsag“. Acesta mai spune că poetul a vorbit şi despre socialism şi despre cestiunea jidovească — fireşte ca să satisfacă curiositatea lui Balla Ignacz. In fine l'arugat pe acesta să-i citească nişte versuri în limba maghiară, a căreia accente i-au plăcut mult.

Inainte de a-se depărta, Balla a cerut lui Björnson un autogram, data locului şi a zilei cu subscrierea poetului, pe care îl reproduce în „Ujsag“. Este autogramul „adversarului Maghiarilor!“

In chestiunea revizuirei regulamentului Camerei s'a încheiat, precum anunţasem, un scurt armistiţiu între guvern şi grupul disidenţilor. Guvernul, prin intermediul ministrului Andrassy, a consimţit la următoarele concesiuni, făcute disidenţilor: Desbaterea asupra revizuirei să fie pusă la ordinea zilei după terminarea şedinţelor delegaţiunilor; se vor lua în desbatere numai decât proectul de legi: despre regularea posesiunilor în Ardeal, despre organizaţia judecătorilor şi procurorilor şi despre ştergerea dărei de cap. In afară de aceste proecte camera nu va putea să discute în acest timp nici un alt proiect până după încheiarea sesiunei delegaţilor. Această abstinenţă nu se va putea referi, bineînţeles la micile afaceri curente. In timpul vacanţelor camerei se vor ţinea din nou conferenţe ale partidelor în chestia revizuirei regulamentului camerei. Deputaţii disidenţi desaprobă, în principiu, orice proiect de revizuire şi îşi rezervă deplină libertate de acţiune. In felul acesta desbaterea revizuirei se amână cu o lună, deşi o parte a deputaţilor kossuthişti insistă ca desbaterea revizuirei să se înceapă săptămâna aceasta. Li-e teamă ca în decursul unei luni să nu se schimbe părerile asupra necesităţii revizuirei regulamentului.

O interpelaţie în chestia instrucţiei din comit. Sibiiului. In şedinţa de Sâmbătă a dietei, şirul interpelaţiunilor s'a început prin aceea a dep. Bozoky A. în cestiunea instrucţiei şcolare. Interpelantul pune următoarele întrebări ministrului de instrucţie: Are cunoştinţă dl ministru că comit. Sibiiului are 175 şcoli elementare, dintre cari în 135(?) nu se propune limba maghiară; ştie dl ministru, că în gimnaziul de stat din Sibiiu domneşte spirit antimaghiar; are de gând, de a dispune ca în fiecare şcoală medie să se propună cel puţin o limbă de naţionalitate, apoi de-a înfiinţa în Sibiiu şcoală de stat civilă şi comercială; doreşte a transpune în alt centru inspectoratul ajutător de învăţământ din Sibiiu şi de a lua dispoziţiuni pentru introducerea instrucţiei de stat?

Cam multe într'un răsuflet!

Chestia congruei preoţilor catolici. Ziarul clerical »Alkotmány« scrie în n-rul său mai nou, că în chestia congruei preoţilor catolici se fac acum ultimii paşi. Membrii comisiunei esmise de corpul episcopesc, Városy Gy. episcop în Kalocsa, Paryy S. Szepes, contele Szechenyi M. din Györ, Radnai F. din Bistriţa şi Vasile Hossu, episcop gr. cat. în Lugoj, au ţinut Sâmbătă o conferenţă sub presidiul ministrului de culte contele Apponyi. Obiectul consfătuirei l'au format cu deosebire modificările asemnării congruei preoţeşti.

Thun şi Aehrenthal. Vizita ce a făcut'o contele Francisc Thun la Berlin, a dat naştere ştirei, că baronul Aehrenthal se va retrage şi va fi înlocuit de numitul conte, un cunoscut bărbat de stat austriac. Semioficiosul »Kel. Ert.« din Budapesta află cu privire la aceasta următoarele:

La curtea din Viena e un obiceiu tradiţional ca de câteori se pregăteşte o schimbare în conducerea ministerului de externe, noul ministru de externe candidat, care e totodată şi ministru al casei împărăteşti să facă încă cu mult mai nainte vizite la curţile marilor puteri aliate, pentru ca să aibă ocaziunea a întra în înţelegere cu factorii politici ai acestor state.

Cu ministru de externe br. Aehrenthal s'a făcut o excepţiune din cauza raporturilor turburi politice de pe timpul numirei lui. Demisiunea contelui Goluchowsky şi numirea lui Aehrenthal s'a în-

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Lumi pitice.

Am accentuat nu de mult, că traducând articole ştiinţifice din limbi străine, trebue să fim cu atenţie la timpul când au fost scrise acele articole, să ţinem seamă de eventualele progrese mai proaspete, căci altfel uşor putem comite anacronisme.

In No. 264 cetim un foileton astronomic scris de C. Flammarion acum vr'o zece ani, tradus de J. L. astăzi, în care ni-se vorbeşte numai de opt sateliţi ai lui Saturn. Ei bine, în deceniul din urmă s'au mai descoperit doi, încât astăzi cunoaştem zece. Despre aceasta Flammarion a scris articol în repeţite rânduri, de care trad. se vede n'are cunoştinţă [1])

*

Goana după trabantul al nouălea s'a pornit în staţiunea Arequipa a Observatorului Harvard. Cu ajutorul telescopului Boyden, de 13 ţoli=35 cm., s'au făcut fotografii de ale lui Saturn cu expuneri de câte o oară. Examinarea acestor plăci nu releva nici o urmă a vr'unui trabant necunoscut de al lui Saturn şi profesorul Pickering ajunse la conclusia, că nu mai e nici o speranţă de-a găsi lumi nouă de ale planetului. Dar aşezându-se telescopul Bruce, aproape de două ori mai tare (24 ţoli=62 cm,), cercetarea fu reluată cu avânt nou. In 1897 şi 1898 s'a obţinut o serie de fotografii, cu rezultat mai favorabil. In Martie 1899 s'a început examinarea minuţioasă a plăcilor şi s'a aflat, că pe cele din 17 şi 18 August 1897, precum şi pe cele din 16, 17 şi 18 August 1898 obţinute cu expuneri de 1--2 oare se observă un mic punct în depărtare considerabilă dela Saturn Punctul se mişcă de-odată cu planetul, prin urmare trebuia să fie un satelit de al lui Saturn.

Fotografii şi examinări ulterioare au verificat presupunerea. Astfel s'a descoperit satelitul al 9-lea. primind numele Phoebe, care după mitologia antică era o soră a lui Saturn. Dintre ceilalţi sateliţi cunoscuţi de mai nainte trei au fost botezaţi de Iohn Herschel: Thetys, Dione şi Rhea, numiri de ale surorilor lui Saturn; unul Japetus frate al lui Saturn, iar cel descoperit în 1848 a primit numirea de Hyperion (fiu al lui Uran, frate al lui Neptun).

Mişcarea satelitului e retrogradă, ceilalţi având mişcări directe. Profesorul Klein, redactorul revistei astronomice »Sirius«, înregistrând descoperirea satelitului face următoarea observaţiune: »Dass im Sonnensystem ein Beispiel gefunden würde, in welchem unter den Monden, die einen Hauptplaneten umkreisen, verschieden gerichtete, directe und retrograde Bewegungen vorkommen, hätte sich wahrscheinlich kein Astronom oder Kosmologe träumen lassen. Die Tatsache ist aber vorhanden und man wird sich in den praktischen Speculationen über die Entstehung unseres Sonnensystems damit abfinden müssen«.

Atâta nu fu destul, ci Pickering a descoperit în 1905 al zecelea satelit, care fu numit Themis. Orbita acestuia întrece pe a lui Titan si Hyperion. Mărimea 17·5. Invizibil pentru ochiu, chiar şi în telescoapele cele mai puternice. E perceptibil numai de aparatul fotografic. Nu e cunoscut de cât prin trăsăturile uşoare, ce le-a lăsat pe clişeurile îndelung expuse asupra lui Saturn. Aceste trăsături fine au permis de a determina toate elementele orbitei, distanţa, durata revoluţiei, excentricitatea elipsei, inclinaţia, mersul etc. Dimensiunea reală e evaluată la mărimea unui glob de 60 km. în diametru. Distanţa ce ne desparte de Saturn face 1400 milioane km. De unde uşor vom putea deduce micimea optică a acelui globuleţ pitic. Strălucirea lui poate fi comparată cu a unei bile de 25 mm. în diametru, depărtată la 5000 metri, reflectând lumina Soarelui. Diametrul Lunei e cam a patra parte (0.271) din diametrul Pământului şi măsoară 3482 km. Diametrul Themidei e deci aproape de 60 ori mai mic.

*

Tot prin micimi extraordinare se disting sateliţii VI şi VII ai lui Jupiter. Sunt abia de mărimile 14 şi 16.

Tot astfel sateliţii lui Marte. Cel intern, Phobos, ne oferă aspectul unei stele de mărimea 13. Diametrul lui abia face 12 km. Cel extern, Deimos, ne oferă aspectul unei stele de mărimea 14. Diametru-i abia face 10 km. Sunt deci două corpuri liliputiene.

(Va urma.)

---

1) Pe cât ştim, ultimul articol referitor la această descoperire, l'a publicat în „Bulletin dela Société Astronomique de France“, 1907. pag. 24.

tâmplat aşa de grabnic, încât sta'ele mari aliate s'au aflat deodată înaintea unui fapt împlinit şi Aehrenthal numai după numirea lui s'a prezentat la Berlin şi la cercurile curţii italiene. Contele Thun va face probabil mai târziu vizita sa la Roma şi la Petersburg. Thun este un membru de frunte al aristocraţiei austriace, foarte bogat, care în mai multe rânduri a fost ministru-preşedinte austriac, ear într'un timp mareşalul curţei moştenitorului tronului Francisc Ferdinand.,

Moştenitorul stărue să aducă pe toate terenele pe acei bărbaţi în posturile cele mai însemnate, cari se bucură de toată încrederea sa. Dovadă eclatantă pentru aceasta este numirea locotentului-feldmareşal Konrad Hölzendorf a căruia numire în postul de şef de stat major general este rezultatul înfluinţei moştenitorului tronului.

Acelaşi semioficios mai află, că ambasadorul austro-ungar Szögeny-Marich, care deja de 10 ani functionează în calitatea aceasta pe lângă curtea berlineză, se va retrage de sigur din postul său şi că în locul lui ar veni iarăşi un maghiar, deoarece ar fi »un principiu la curtea din Berlin ca reprezentantul monarchiei să fie un bărbat de stat maghiar.« Deci candidat ar fi la acest important post diplomatic în primul rând Cajetan Merey şi contele Paul Eszterhazy, ambii şefi de secţiune la acea ambasadă.

La chestia agrară — în România.[1]

Bucureşti, 11 Ianuarie 1908.

Dupăce am arătat, pe cât iartă coloanele unui ziar, grelele raporturi agrare dintre marii proprietari de-oparte şi dintre săteni de altă parte, raporturi care nu puţin au contribuit la resmiriţa din primăvara trecută, — cred folositor pentru cetitorii *Gazetei* a resuma, foarte pe scurt, îmbunătăţirile ce aduc, în chestie, dispoziţiunile *nouei legi agrare*, votată de curând de ambele noastre corpuri legiuitoare.

1. *Invoielile agricole* le poate face, pe *aceeaşi* moşie, un locuitor *deodată* şi în *bani* şi în *dijmă* (parte), sub condiţie expresă însă de a se determina deosebit prin contract partea de loc dată în bani şi partea de loc dată în dijmă; dar învoeli şi în bani şi în dijmă *pentru acelaşi* loc (ca mai 'nainte) nu sunt îngăduite (Art. 2.). — Invoiala cu munca *la tarlă* (obligaţia săteanului de a cultiva (în schimbul bucăţii de pământ ce-l lucrează în parte) altă bucată de pământ tot atât de mare numai în folosul arendaşului) şi orice alte obligaţii (pocloane) sunt oprite (Art. 3.).

2. *Dijmuitul* (împărţeala) trebue să înceapă cel mult 15 zile după terminarea fiecărui fel de recoltă şi să continue fără întrerupere. In caz de întârziere dijmuirea se va face din oficiu de către administratorul (subprefectul) plăşii (cercului) asistat de 2 conzilieri comunali. Dacă arendaşul nu se va înfăţişa la această dijmuire, partea lui de recoltă rămâne pe câmp, ne mai fiind săteanul dator să i-o care la magazie, chiar dacă ar fi obligat prin contract. (Art. 4). — Săteanul cu învoirea proprietarului va putea ridica recolta sa, deşi n'a fost achitat încă arenda locului pe care s'a produs, trecând datoria asupra altor culturi ce ar avea săteanul pe aceeaşi moşie.

3. Ori ce ţăran nemulţumit cu măsurătoarea, ce-i face proprietarul, va reclama primarului. Acesta cu măsuratul expert este obligat să verifice măsurătoarea, după ce va fi înştiinţat în scris pe arendaş... (Art. 56.). Autorul măsurătoarei falşe şi complicii lui — vor fi supuşi în folosul comunei — pe lângă pedepse penale, unei amende de 10 ori mai mare, decât paguba ce ar fi rezultat pentru reclamant. (Art. 57.).

In cazul când moşia este arendată, arendaşul va fi supus la toate îndatoririle impuse proprietarului prin prezenta lege. (Art. 59.).

4. Plata *muncilor* trebue să se facă *numai* în bani, ea nu poate fi înlocuită prin nici o altă valoare, ca: jetoane (şedule cu sume scrise), mărfuri, beuturi etc. Nu se pot obliga ţăranii să-şi procure îmbrăcămintea, hrana, instrumentele, la proprietar, arendaş sau la persoanele desemnate de dânşii. (Art. 26).

5. In fie-care comună se va constitui unul sau mai multe izlazuri (*imaşuri*) comunale, aşa fel încât şi cătunele de câte 25 familii, să-şi aibă izlazul lor propriu... Izlazurile acestea se vor forma prin cumpărătoare de bună voie între comună şi proprietari. Statul garantează datoria comunei până la cel mai târziu 12 ani dela data contractului (Art. 9.). Intinderea izlazului — fie şi în mai multe bucăţi, se va fixa proporţional cu numărul vitelor mari din sat, calculându-se 4 vite mari de un hectar. (Art. 11.). Asemenea izlazuri comunale se pot constitui pe proprietăţile dela 150 ha. în sus. (Art. 12.).

In localităţile unde sunt proprietăţi de *mână moartă*, izlazurile se vor constitui de preferinţă pe aceste proprietăţi. (Art. 20.)

6. Arendările de locuri pentru *păşune*, în afară de izlazurile comunale, nu se pot face decât în bani, contractele aceste se vor încheia sau pe cap de vită sau pe hectar (Art. 22—24.). Vitele învoite pe izlazul comunal şi care aparţin ţăranilor învoiţi pe moşie, vor putea păşuna *fără altă plată* pe miriştì şi porumbişti (mălăine) până la facerea arăturilor următoare, afară de partea de mirişti şi mălăine rezervată de proprietar pentru vitele sale.

7. Proprietarul e dator a elibera ţăranului, când a săvârşit munca, chitanţă în regulă şi a-i trece munca isprăvită şi într'un libret anume al ţăranului. (Art. 80) — Nu se poate preface în contractări de muncă agricolă nici o datorie care ar proveni din daraveri străine lucrărilor agricole prevăzute în aceasta lege. (Art. 84).

Şi numai din aceste spicuiri ale legii (de 115 articole) se poate vedea cât de mult se vor schimba, şi trebue să se schimbe, raporturile dintre domni şi săteni, în avantajul acestora... Dacă vor fi animaţi numai pe jumătate de binele acestei ţări, diregătorii care vor fi chemaţi să aplice aceste dispoziţiuni, precum sunt legiuitorii, faţa acestei ţări, în curând are să se schimbe în bine. Fie!

Prof V. Gr. Borgovanu.

[1]) A se vedea numerii 273, 279 şi 282 ai „Gaz. Trans." din 1907 şi nr. 2 din 1908.

Veniturile Statului român. Incasările generale ale Statului, dela 1 Aprilie până la 31 Decemvrie 1907, au fost de lei 215,913,875, cu un plus de 7,808,441 lei faţă de încasările efectuate în acelaşi interval din 1906. Faţă cu partea proporţională a evaluărilor pe 9 luni, încasările au dat un plus de 26,557,283 lei. Situaţia bănească a tezaurului public, în 13 Decemvrie, 1907, este după cum urmează: Incasări 215,913,875 lei. Plăţi efectuate de lei 157,893,504.

Rezultă deci un excedent bănesc de 58.220,371 lei.

O rezoluţia a social democraţilor germani. Social-democraţii au supus Reichstagului o rezoluţiune cerând cancelarului Buelow să supună Reichstagului în viitoarea sesiune un proect, introducând votul universal în imperiu şi statele confederale ale Alsaţiei şi Lorenei. Pentru alegerile pentru Reichstag şi Diete, socialiştii cer sufragiul universal egal, secret şi direct pentru toţi bărbaţii în vârstă de 20 de ani fără deosebire de sex.

Din camera ungară.

Şedinţa de Sâmbătă.

In şedinţa de *Sâmbătă* a camerei s'a primit în a treia cetire proiectul contingentului de recruţi. A urmat apoi desbaterea proiectului de lege privitor la *regularea proprietăţilor în Ardeal.* După ce proiectul a fost recomandat spre primire de raportorul Ferenczi, a luat cuvântul dep. *Vertan*, care e de părere, că proiectul de faţă regulează numai în parte o chestie atât de importantă. Cere *regularea comasărei*, fiindcă comasarea e astăzi urgisită de toţi, deoarece se comit mari nedreptăţi faţă de popor. După ce mai vorbeşte pentru proiect dep. *Bene*, i-a cuvântul dep. naţionalist **Dr. A. Vlad**, care rosteşte următorul discurs:

»Proiectul adus acum în discuţie atinge nişte chestiuni, cari din punct de vedere social şi economic sunt de cea mai mare importanţă pentru acele ţinuturi ale ţării, la cari se refere. Proiectul acesta prin dispoziţiile sale referitoare la comasaţie vrea să lecuiască relele generale, iar prin dispoziţiile ce se referă la parcelare vrea să lecuiască relele speciale ce bântue în săcuime. Deşi, după părerea mea, intenţiunea legislatorului a fost foarte bună deşi proiectul cuprinde multe dispoziţii corecte, — totuşi multe dispoziţii cardinale sunt de natură, încât din cauza lor întreg proiectul trebue respins.

»Acest proiect prin conglomerarea părţilor proporţionale vrea să limiteze dismembrarea lor, şi în acelaşi timp declară obligătorie menţinerea comunităţii. E în dispoziţia aceasta o însemnată parte bună şi nu neg, că din punctul de vedere al economiei politice e foarte corectă dispoziţia legislaţiunii, prin care se impune menţinerea comunităţii. Nu trebue să uităm însă, că vânzarea acestor părţi proporţionale pe un preţ atât de bagatel nu s'a făcut din cauza, mai bine zis nu s'a făcut întotdeauna din cauza că proprietarii lor au fost induşi în eroare...

Sümegi Vilmos: Nu-i cunoşteau preţul!

A. Vlad... nici din cauza că nu-i cunoştea preţul, ci din cauza că administrarea moşiilor, mai bine zis a pădurilor comune e împreunată cu cheltueli atât de mari, încât proprietarii nu că nu au câştigat din această avere comună, ci dimpotrivă sufere pagube (aprobări în dreapta). Dacă, prin urmare, administrarea şi exploatarea unei astfel de păduri mai mari, declarată comună, pentru proprietarii ei înseamnă sarcină materială, — cred că e firesc dacă aceşti proprietari s'au nizuit să scape de părţile lor (aprobări în stânga) şi dacă mai bine le dau cu ori ce preţ decât să plătească pe fiecare an de-asupra.

Vorbesc din experienţă proprie. Ştim că în comitatul Hunedoarei sunt astfel de păduri comune 5—8000 de jugăre şi în fiecare an, la încheierea bilanţului, coproprietarii nu că ar avea din ce să plătească cheltuelile de administraţie şi darea, dar trebue să mai plătească câte ceva din punga proprie. Intre astfel de împrejurări, înainte de toate ar trebui să purtăm grijă ca administrarea şi exploatarea acestor moşii comune să nu fie pentru coproprietari o sarcină, căci altminteri înzadar dispunem prin lege că comunitatea trebue menţinută, înzadar declarăm prin lege, că cei cari ulterior îşi câştigă atâtea parcele încât împreună formează 100 de jugăre — nu pot cere desfacerea lor din comunitate: viaţa practică va eluda toate dispoziţiile legii prin faptul, că toate parcelele ajung într'o singură mână...

Sümegi V.: Pe un preţ ridicol!

A. Vlad: Fireşte, pe un preţ ridicol, fiindcă până când moşia e comună e o sarcină pentru toţi şi toţi se nizuiesc să scape de parcelele lor. Doi-trei inşi acaparează toate parcelele, le înregistrează apoi pe numele unuia dintre ei ca proprietatea lui particulară. Intre astfel de împrejurări, lucru firesc, nu se mai poate menţine comunitatea.

Proprietarul particular ştie să exploateze moşia cu mai mult succes, fiindcă exploatarea ei nu e împreunată cu atâtea cheltuieli şi atâta muncă şi oboseală. Conform legii, administrarea acestor păduri e supusă acum controlului statului şi nu pot fi exploatate decât conform unui plan aprobat şi de ministrul de agricultură. Practica ne arată, însă, că prin faptul că administraţia aceasta e atât de dificilă şi se face într'o formă încât devine un adevărat jug pentru proprietari, — nu vom putea face ca toţi proprietarii să nu se nizuiască să scape de jugul proprietăţii comune; şi ţinta aceasta o pot ajunge înregistrând proprietatea tuturor parcelelor pe numele unui singur proprietar şi răscumpărându-şi apoi partea ca proprietate particulară.

Eu, însă, văd cel mai mare gravamen într'o altă dispoziţie a legii, anume în dispoziţia, care fixează drept condiţie prealabilă a oricărei comassări — *aprobarea ministrului de agricultură.*

Principiul, ca comassarea să fie înlesnită numai unde aceasta are rost, din punct de vedere e corect. Dar având în vedere, că la comassările actuale se întâmplă cele mai mari nedreptăţi şi abuzuri acolo, unde faţă în faţă stau proprietarul mare cu foştii săi iobagi, cred, că aceasta provine din influinţa, ce o exercită acesta asupra specialiştilor: judecătorii şi inginerii. (Mişcare.) Da, experienţa ne arată că exercită mai mare influinţă proprietarii şi astfel interesele lor sunt apărate, iar rezultatul e că micii proprietari sunt expropriaţi în înţelesul strict al cuvântului din partea proprietarilor mari.

Pentru sanarea radicală a relelor nu e suficient de a obliga pe reprezentantul ministerului de agricultură să fie prezent la comassare. Trebue reformată întreagă procedura şi trebue să dăm posibilitatea ca la preţuire toţi cei interesaţi să-şi validiteze pretenziunile în mod corăspunzător.

On. Cameră! De ce se întâmplă cu ocaziunea comassărilor cele mai mari nedreptăţi, de ce trebue întrebuinţată forţa brachială, pentru a putea executa comassarea? Cauza e că îi expropriază, văd şi simt că primesc pământ mai puţin decât proprietarul, care primeşte pământ cu mult mai mult şi mai bun, decât a avut. E natural deci, că ţăranul să răscoală, că trebue aplicată forţa brachială cu ocaziunea executării, trebue chemată în ajutor gendarmeria. Dacă voim să sanăm răul radical, trebue să ne îngrijim, să avem judecători pricepuţi. Judecătorii încredinţaţi cu comassarea, partea cea mai mare nu cunosc chestia şi nici nu se ocupă serios cu ea, i-au lucru uşor, pun pond pe numărul comisiilor şi pe diurne. (Mişcare şi contestări).

Cum se prezintă chestia pentru viitor? Pentru viitor permisiunea pentru comassare, punctul de gravitaţie al acesteia, se încredinţează ministrului de agricultură, chestiunea trece în cercul de competinţă al acestuia ceeace înseamnă exproprierea proprietăţii private. Cine mă asigură, că în ministerul de agricultură vor fi astfel de indivizi, cari nu vor decreta necesitatea comassării şi când nu e de lipsă. Cine mă asigură, că într'o comună cu mulţi alegători duşmani comassării, chiar dacă comassarea ar fi necesară şi cu rost, ministrul din motive politice nu va zice: haid să nu neliniştim comuna aceasta? (Mişcare).

Aşadară, când e vorba de proprietatea privată, când e vorba de astfel de dispoziţiuni, cari ating chestiunile de drept privat, la mii de indivizi, nu pot să încredinţez acestor autorităţi tranşarea chestiunilor acestora importante.

E o garanţie mai mare judecătoria şi o procedură contradictorie cu ascultarea tuturor celor interesaţi, decât opiniunea unilaterală a reprezentantului ministrului de agricultură. E o garanţă mult mai mare pentru cei interesaţi, dacă decisul acesta îl pot apela la judecătorie, decât dacă decretează ministrul de agricultură, permiterea comassării. Cu un astfel de decis ministerial e pecetluită soartea comassării, în înţelesul acestui proiect, prin un astfel de decis ministerial comassarea trebue să fie executată.

(Va urma.)

La cestiunea organizării de partid.

Precum se ştie, până acum numai din isvor străin, deputaţii naţionalişti români împreună cu mai mulţi fruntaşi din diferite ţinuturi au ţinut înainte cu câteva zile, o conferenţă la Budapesta, şi care s'a ocupat şi cu cestiunea *organizării de partid.*

Drapelul din Lugoj, vorbind de conferenţa amintită zice într'altele:

»Despre rezultatele acestei conferenţe — *consueto more* — nu s'a dat nici un comunicat autentic presei noastre, dar din diferitele informaţiuni de natură particulară reese, că s'a decis introducerea unei organizări mai eficace, în care scop s'a instituit ori se va institui la Arad un comitet central de executivă«.

»...Câte planuri şi câte proecte de organizare s'au elaborat în ultimile două-trei decenii! Cine le-ar putea enumăra pe toate! In rezultatul final însă n'a dus nici unul din toate aceste la ceva pozitiv. Cauzele sunt de tot evidente. Planurile şi proectele — oricât de frumos gândite şi minuţios elaborate au fost — tot n'au dus la nimic, căci *ni-a lipsit libertatea executărei lor*. Şi fără această libertate nu poţi face n mic«.

»Acum se şopteşte, — ba se spune, că şi la conferenţa din chestiune din Budapesta ar fi fost vorba — că acţiunea deputaţilor noştri a reuşit să stoarcă dela guvern recunoaşterea noastră ca partid, dovadă, că guvernul ar fi iniţiat anumite demersuri pe lângă clubul deputaţilor noştri şi că în timpul mai nou se iau în considerare la diferitele comisii parlamentare şi deputaţii noştri şi anume nu ca indivizi, ci ca membrii ai clubului naţionalităţilor«.

»Negreşit că dacă deputaţii noştri au obţinut această recunoaştere şi — ce ne importă aici — dacă au reuşit să stoarcă dela guvern şi pentru partidul nostru scutul legal, am făcut un pas enorm înainte. Numai că noi până acum nu vedem în public nici un efect. Aşa credem că primul rezultat ar fi, ori ar trebui să fie retragerea neconstituţionalelor şi nelegalelor ordonanţe ale lui Hieronymi, prin cari s'a oprit funcţionarea publică a partidului nostru, ca partid naţional român. Până când sunt în vigoare aceste ordonanţe, deşi nelegale şi contrare principiilor fundamentale ale constituţionalismului, nu prea putem pune mare pond pe aşa zisa noastră recunoaştere ca partid prin guvern«.

»Aici se reclamă o lămurire şi nu putem şti dacă în privinţa aceasta ne-a adus conferenţa intimă din Budapesta lămurire, sau nu! Vom vedea deci ce ne aduce noul comitet de acţiune din Arad«.

»Noi am aşteptat în privinţa organizărei noastre cele mai mari rezultate dela întrarea în activitate faţă de parlament. Dar ca să fim bine înţeleşi, nu în direcţia recunoaşterei sau nerecunoaşterei noastre ca partid. *Noi dela guvern şi dela rolul deputaţilor noştri în dietă nu am aşteptat nimic.* Nu ne-am legănat în speranţe sang-

vinice. Eram pregătiți că tocmai așa precum nu au vrut să ne recunoască guvernele legalitatea vieții de partid pe când eram în pasivitate, nu ne-o va recunoaște nici cât stăm în activitate. Nu în direcția aceasta am așteptat avantagii. Și dacă au reușit deputații noștri să stoarcă ceva și în direcția aceasta — **bine înțeles f ră abandonarea bazei principiale a vieții noastre de partid** — apoi au obținut rezultate mai mari decât la ce ne-am așteptat. Ear dacă n'au reușit să obțină ceva în direcția aceasta, n'avem cuvinte a fi desiluzionați, pentrucă nu am așteptat nimic«.

Avantagiile ce le-am așteptat sunt de altă natură. Prin faptul că întrăm în campania electorală, că străbatem satele, adunăm oamenii, îi lămurim, învățăm și însuflețim, am sperat să ducem organizarea noastră cu un pas gigantic înainte. Ear prin reușita la alegeri, stabilindu-se o legătură firească recunoscută de lege între cercul electoral și deputatul ales, am sperat că va lua organizația de partid o ființă mai concretă...»

In acelaș articol ziarul din Lugoj zice în alt loc:

In situația dată, *când și așa nu aștepțăm nici un rezultat favorabil dela activitatea dietală a deputaților noștri, credem noi că ajunge dacă caz de caz față de fiecare chestiune abordată în dietă se precisează scurt și precis poziția principială a clubului nostru dietal fără de a lungi vorba și încolo să lase lucrurilor mersul firesc*, pe care nici de altfel nu-l pot opăci. Doar în situația dată o luptă înverșunată contra guvernului numai poziția guvernului o poate întări, căci toate celelalte partide se aliază contra noastră..

Greva generală a advocaților din România.

București 13 Ianuarie v.

Sâmbătă s'a întrunit în București al doilea congres al advocaților din România, pentru a protesta contra dispozițiunilor din noua lege a judecătoriilor de ocol, votată de camerele române, cari lovesc în prestigiul și demnitatea corpului de avocați. Congresul la care au luat parte representanții tuturor barourilor din România, a fost prezidat de d-nul Petre Grădișteanu.

După ce au luat cuvântul d-nii Grădișteanu, Dobrescu, Dan, Drăgulănescu, Enibace, Statescu, Disescu și Păltineanu s'a votat următoarea moțiune:

»Congresul avocaților din întreaga țară, văzând că prin noua lege a reorganizărei judecătoriilor de ocoale se desființează autonomia corpurilor de avocați, recunoscute până acum prin legile în ființă, și prin tradițiunea constantă a obiceiurilor judecătorești.

»Văzând că prin această lege se lovește dreptul de apărare și se restrânge reprezentarea prin mandatari în afaceri patrimoniale, stabilindu-se deosebiri bazate pe întinderea intereselor bănești și pe clase sociale sau profesionale.

»Ascultând pe delegații barourilor din țară, cari în chip unanim s'au pronunțat contra acestei legi, învederând inichitatea ei, spiritul ei antidemocratic și antiliberal, pericolul de care este amenințată însăși libertatea individuală, prin confuziunea puterilor date aceluiaș organ judecătoresc, de a urmări, instrui, aresta și pedepsi, lipsa de claritate a deosebitelor texte și nenumăratele controverse la cari va da loc.

»Văzând că modificarea adusă art. 93 din această lege a lăsat numai în aparență jurisdicția consiliilor de disciplină, căci deducerea judecăței disciplinare este obligatorie înaintea instanțelor de apel, ce vor judeca ca și în corecțional afaceri civile nejudecate definitiv; *Desaprobă* spiritul de care a fost însuflețit actualul ministru al justiției, avocat el însuși, înscris în barou de peste douăzeci ani, fără a fi protestat vreodată contra actualei organizațiuni a corpului de avocați.

Hotărește a lupta prin toate căile ce-i sunt deschise, pentru a dobândi revizuirea acestei legi cât mai neîntârziat.

Se pune apoi la vot, în ordine pe barouri următoarea *moțiune*: congresul avocaților întruniți azi 12 Ianuarie 1908. Pentru considerantele arătate în prima moțiune propusă și adoptată de congres. Văzând că printre alte căi deschise barourilor în lupta pentru înlăturarea dispozițiunilor din legea judecătoriilor de ocoale, jignitoare prestigiului corpului de avocați, greva se impune ca mijlocul cel mai eficace. *Declară greva generală a corpurilor de avocați din țară, care va fi notificată prin decanii respectivi cu începere dela 21 Ianuarie 1908.*

Această moțiune s'a votat de către 28 barouri, fiind contra grevei barourile de Ilfov și Iași, abținându-se cel de Covurlui, iar baroul de Fălciu ne luând parte la vot.

Din Bulgaria.

Greva universitară. — Crisa guvernului.

— Coresp. part. a „Gaz. Trans." —

Sofia, 10 Ianuarie v.

Greva studenților și profesorilor universitari din Sofia, s'a terminat cu isbânda lor.

—Partidul stambulovist, care a guvernat până de present în Bulgaria, a fost nevoit să demisioneze în urma împrejurărilor actuale de luptă nesfârșită a opoziției și de moartea marelui patriot român Mihăileanu.

Eri la ora $11\frac{1}{2}$ ministrul președinte *Dr. Gunev a presentat principelui dimisia cabinetului*, care, deși cu regrete, a trebuit să o primiască. Miniștrii au fost rugați de principe, să poarte agendele până la terminarea crisei, care în nici un caz nu va putea dura mai mult ca 2—3 zile, căci ar da naștere la mari încurcături.

Ca dovadă de simpatia de care se bucură partidul stambulovist înaintea principelui, eri s'a dat la curtea princiară un dineu în onoarea cabinetului dimisionat. In întreg decursul dineului musica militară a reg. de gardă a cântat cântece patriotice. Principele într'o disposiție deosebită s'a întreținut timp îndelungat în parte cu fiecare ministru. Abia la 11 oare noaptea s'a ridicat dineul, ear după aceasta principele s'a întreținut cu ministrul președinte Dr. Gudew și a vorbit deosebit de mult cu șeful partidului stambulovist Dr. Ghenadew. Cu cuvinte măgulitoare mulțumi principele pentru munca și patriotismul depus de acest partid pentru progresarea țării în decursul celor 5 ani de funcționare.

Biroul de pressă în ministerul de externe a făcut azi dimineață cunoscut în mod oficial corpului diplomatic dimisiunea cabinetului și primirea demisiunei de către principe.

La cererea principelui s'a depus o listă a 110 deputați, cari sunt propuși de a fi decorați drept mulțămită pentru serviciile țării. Azi au fost invitați toți membrii oposiției la un dineu al curței, înainte de ce se vor face pașii necesari pentru delăturarea crisei. Isvoare bine informate anunță, că partidul național democrat va fi însărcinat cu formarea cabinetului.

Corespondent.

ȘTIRILE ZILEI.

— 14 Ianuarie v.

Comune vrednice. Inregistrăm cu plăcere știrea că încă două comune au decis urcarea lefurilor învățătorești. Aceste două comune vrednice sunt *Sacoșul-unguresc și Lecusești* din Bănat.

Tolstoi și Sf. Sinod Oare-cari svonuri circulă în Rusia asupra reîntoarcerei lui Tolstoi în biserica ortodoxă și asupra ertărei obținută din partea Sf. Sinod. Sfântul Sinod declară acum că iertarea nu poate avea loc înainte, ca Tolstoi să se pocăiască sau să-și renege erorile In acest caz însă ertarea îi va fi foarte ușor acordată.

Circulația la abatoriul Brașovului în anul 1907. In anul trecut s'au tăiat: 40 tauri, 2028 boi, 292 vaci, 354 bivoli, 1349 junci și junince, 3959 viței, 10850 râmători, 4568 oi, 18 capre, 15369 miei și 32 iezi. S'au adus din împrejurime în stare tăiată 10 boi, 11 vaci, 7 bivoli, 18 junci și junince, 32 viței, 9218 râmători, 1 oae, 326 miei și 65296 kgr. carne de porc. — Dintre toate aceste animale au fost admise pentru consum în mod condiționat (împreună cu alte grăsimi, pentru cârnățărie): 6 boi, 20 vaci. Pentru consum nu s'au admis, (dar pentru scopul propriu a proprietarilor s'au eliberat): 1 junc, 41 râmători, 42 oi și 7 miei. S'au confiscat 2 vaci, 6 râmători, 1 oae, 2 miei și 510 bucăți de diferite organe interne. N'au fost admiși la tăiere: 1 vacă, 35 viței, 1 râmător și 131 miei.

S'au încassat taxe de vizitare 9898 cor. 18 bani, taxe de tăiere 33596 cor. dare de consum și adaus de 25% 129094 cor. 41 bani, taxe de cântărit și alte competințe 1047 cor. 70 bani. La un loc *s'au încassat 173,636 cor. 49 bani.* In anul 1906 s'au încassat 163,058 cor. 46 bani, prin urmare în anul 1907 *s'au încassat cu 10,578 cor. 46 bani mai mult decât în anul 1906.*

»Invățător valach agitator«. Ziarele maghiare înregistrează următoarea știre: Consiliul de acuză al tribunalului din Arad a pus sub acuză pe învățătorul »valach« din Vidra, Nic. *Magieru*, pentru agitare contra națiunei maghiare. Se zice, că învățătorul ar fi îndemnat pe creștinii români, ce ieșiau din biserică, să se poarte față de maghiari, ca în 48 (?!) și apoi ar fi strigat, că trebue înecați ungurii. Invățătorul a fost suspendat din post.

Procesul Hohenau-Lynar. In procesul contra conților de Hohenau și Lynar tribunalul primei diviziuni a gărzei a achitat pe contele de Hohenau de acuzațiunea de pederastie și a condamnat pe contele Lynar pentru abuz de autoritate în 6 cazuri, dintre cari 4 însoțite și de ofensă a subalternilor, și al cincelea de atentat la pudoare. Contele Lynar a fost condamnat la *un an și trei luni închisoare.*

O fabrică de certificate false. Poliția rusească a descoperit lângă Vilna o »fabrică« de certificate false, care a funcționat timp de 18 ani. Această fabrică procura celor interesați certificate de maturitate, prin care se constata că sfârșiseră un curs de liceu sau gimnaziu și le dedea dreptul de a întra în universități, școli politechnice și mai ales în serviciul militar. Se zice că sunt mii de persoane compromise și între acestea mai multe, cari cu ajutorul acestor diplome false și-au făcut cariere frumoase. Un proces monstru nu este cu neputință.

Un credit de un miliard pentru flota rusă. In cercurile diriguitoare rusești se spune că guvernul insistă pentru ca să se voteze un credit de un miliard pentru construirea flotei. Contele Uvarof, șeful Octobriștilor, a declarat că guvernul a încunoștințat pe șefii Dumei că această adunare va fi disolvată în cazul când ar respinge proiectul flotei; totuși contele Uvarow este hotărât să voteze contra proiectului și crede că și partizanii săi vor proceda la fel. Deputatul cadet Niselovici s'a exprimat în acelaș sens. Dep. Puricikovici, din extrema dreaptă, este de asemenea contra proiectului. Mai multe ziare s'au pronunțat în acelaș sens.

Dela societatea »Petru Maior«. Suntem rugați a publica următoarele: Au binevoit a-și rescumpăra ulterior biletele de onoare cu câte 10 cor.: D-șoara Valeria Papp și d-l George Piopu, jude la curie, pentru ce societatea »Petru Maior« își esprimă prin subscrișii cele mai adânci mulțămite. Nicolae *Negruțiu* v.-președinte, Sabin *Evuțianu* secretar.

In atențiunea proprietarilor și arendașilor de pământ. Perceptoratul orașului Brașov ne roagă să publicăm următoarele: Toți proprietarii de pământ, cari au dat în arândă pământuri, începând dela 1908 sunt provocați a presenta perceptoratului orășenesc până în 10 Februarie a. c. o listă despre arendașii lor. Lista aceasta trebue să conțină: Numele arendașului, locuința arendașului, numărul jugherilor arendate și arânda statorită pe un an.

Convocare. P. T. membrii ai *reuniunei de înmormântare din Cincul-mare*, sunt rugați a participa la adunarea generală ordinară ce se va ținea în localul școalei gr. or. la 31 Ianuarie st. n. (Vineri) la 2 oare d. a. cu următorul program: 1. Deschiderea ședinței. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul cassarului. 4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rațiunilor. 5. Eventuale propuneri. *Emil Mandocea* prezident. *Dionisie Stănuleț* secret., *Emilian Mihu* cassar.

Comunicarea cu planeta Marte. De lung timp savanții caută mijlocul de a comunica cu planeta Marte. Se știe că astronomul popular francez Camille Flammarion, convins că planeta Marte e locuită de ființe pe o treaptă mult mai superioară de civilizațiune decât aceia a locuitorilor pământului, a preconisat deja ideea de a întra în comunicațiune cu cei de pe planeta Marte prin mijlocul figurilor geometrice monstre formate prin putere. Un savant american, d-l Nicolae Tesla, își va reîncepe esperiențele sale pe o vastă scară. El va încerca de a utiliza pentru aceasta cascada dela Niagara și cele optsute de milioane de puteri de cal ce le represintă. Aceste opt sute milioane de puteri de cal reuși-vor oare să atingă ținta de 160 milioane chilometri, care desparte pe Marte de pământ? Aceasta trebue să se știe.

O pisică de 25,000 lei. La o expoziție de pisici la Westminister (Londra) a fost una cu numele »Fancy Free« a d-nei Coz, care a dat pe ea 25.000 de lei. Pisica e de soiu din Persia. Un cotoiu »Don Quixotie« a d-nei Stanford a ținut tot atâta.

Convocare.

Casina română din Brașov își va ținea adunarea generală ordinară din acest an *Duminecă în 20 Ianuarie (2 Februarie st. n.) 1908* la orele 3 p. m. în localul său.

Domnii membrii neînscriși încă pe a. 1908 sunt rugați, ca să grăbească a se înscrie ca să poată participa la aceasta adunare generală împreună cu toți membrii deja înscriși.

Brașov, în 14 (27) Ianuarie 1908.

Comitetul casinei.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 27 Ianuarie. Intre delegații austriaci și ungari s'au ivit mari diferențe în ce privește chestiunile militare. Delegații ungari pretind însemnate concesiuni naționale.

Petersburg, 27 Ianuarie. In stația Schisli un lucrător a fost călcat și ucis de tren. Un grup de lucrători crezând că conducătorul locomotivei a călcat intenționat pe tovarășul lor au tras focuri asupra lui. Pentru a se salva șeful locomotivei dădu viteză mașinei și alți 10 lucrători fură călcați și uciși. Conductorul nu este vinovat de moartea primului lucrător.

New-York, 27 Ianuarie. La Baltimore s'a declarat alaltăeri un incendiu teribil, cel mai mare din câte s'au întâmplat în acest oraș din 1904. Pagubele se urcă la câteva milioane de dolari. Primăria și edificiile altor autorități au fost cu desăvârșire distruse de incendiu. Au ars acte, cari se păstrau acolo de sute de ani. Patru persoane au fost ucise și 20 rănite.

Varșovia, 27 Ianuarie. Leo Tolstoi a trimis o scrisoare scriitorului polonez Sienkiewitz, prin care blamează din toate puterile proectul prusian privitor la expropierea silită a domeniilor poloneze din Germania.

Diverse.

Combaterea criminalității și a tâmpeniei moștenite. In America e vorba să se intrebuințeze un mijloc nou, foarte original, pentru combaterea criminalității și a tâmpeniei moștenite: — castrarea. Astfel, statul indian are dela 9 Martie 1908 o lege ale cărui măsuri principale sunt: orice institut în care se aduc idioți și atentatori la bunele moravuri trebuie să aibă, afară de medicul institutului și doi chirurgi iscusiți. Dacă toți aceștia sunt de părere că n'ar fi de dorit ca un ins să aibă urmași și că n'ar fi de nădăjduit să i se îmbunătățească starea sufletească, atunci chirurgii să le facă o operație pentru a-i împiedica de-a avea copii.

Bibliografie.

St. O. Iosif. *„Zorile"* Dramă istorică în două acte și în versuri. Prețul 1 cor. (10 b. porto).

„P. Ispirescu" Povestirile unchiașului sfătos. 1 cor. 50. (10 b. Porto).

Vasile Alexandri. Ediția II din opere complete. *Teatru I.*

De cuprinsul următor:

„Șoldan Viteazul", Mama Anghelușa", „Herșcu Boccegiul", „Clevetici", „Sandu Napoilă", „Surugiul", „Ion Păpușariul", „Cucoana Chirița" „Barbu Lăutaru", „Paraponisitu", „Kera Nastasia« „Haimana", „Gură-Cască", „Stan Covrigariul", „Vivandiera", „Păcală și Tândală", „S[illegible] mâței" „Craiu nou", Harță Răzășul", „Rămășagul", „Peatra din casă", „Nunta țărănească", „Chirița la Iași", „Chirița în Provincie".

Prețul 1 cor. 50 b. (20 bani porto)

„O rosă veștejită" cu text nemțesc după Heine și românesc de Matilda Cugler-Poni pentru voce și pian. Prețul 1 coronă, plus 5 bani porto.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor respons.: Victor Branisce.

„PATRIA“, cassă de economii societate pe acţiuni în BLAŞ.

Bilanţul pe anul al XXII-lea 1907.

Contul bilanţului. — Mérleg számla.

ACTIVE — VAGYON.	Cor.	fil	PASIVE. — TEHER.	Cor.	fil.
Numărar în cassa — Pénztármaradvány	55 559	96	Capital de acţiuni — Alaptőke	220(0(	—
Imprum -Escompt — Leszámitolt valtók	2.446.675	80	Fondul de reservă — Tartalék-alap	434000	69
„ Hipotecar — Jelzálogra kölcsönzött	511839	—	„ special de rezervă — Külön tartalék alap	21.000	—
„ Lombard — Értékpapirokra kölcsönzött	324728	—	„ de penziune — Nyugdij alap	70.300	40
Efecte — Értékpapirok	250037	—	Depuneri spre fructificare — Betétek	2,711.001	67
Efectele fondului de penziune — Nyugdij-alap értékpapirjai	62.804	61	Reescompt la banca Austro-Ungară — Visszleszámitolás az Osztrák-Magyar banknál	98.031	—
Casa societăţii — Az intézet háza	40.000	—	Interese anticipate — Előlegezett kamatok	58.214	20
Realităţi de vânzare — Eladó ingatlanok	20.030	—	Depozite — Letétek	16.802	16
Cto Curent, Giro şi Cheque — Folyo, Giro és Cheque számla	2.194	53	Creditori — Hitelezők	11.480	24
Spese de proces şi protest — Per és Óvatolási költségek	4.645	86	Profit curat — Tiszta nyereség	77.684	40
	3,718.514	76		3,718.514	76

Contul profitu'ui şi perderilor. — Nyereség és veszteség számla.

EŞITE — KIADÁS.	Cor.	fil	INTRATE — BEVÉTEL.	Cor.	fil.
Interese pentru depuneri cap. — Tőkésitett betéti kamatok	125523	77	Interese Escompt — Leszámitolási kamat	195924	69
Interese pentru depuneri ridic. — Felvett	2.970	09	„ Hipotecar — Jelzálog kölcsön kamat	41.846	16
Interese de reescompt — Visszleszámitolási kamatok	14.062	91	„ Lombard — Értékpapir kölcsön kamat	16.939	48
Marce de presenţă — Jelenlétijegyek	1.672	—	„ Efecte — Értékpapir kamat	10.900	47
Salare — Fizetések	17 790	—	Proviziune — Jutalék	2.371	76
Spese curente — Fentartási költségek	2 318	73	Chirie — Házbér	1.400	—
Contribuţiune — Adó	12.464	—			
„ după interese de depuneri — Adó betéti kamatokután	12.849	38			
Porto postal — Postabér	1.811	—			
Competinţe de timbru — Bélyegilleték	236	28			
Profit curat — Tiszta nyereség	77 684	40			
	269382	56		269382	56

Blaj, din şedinţa direcţiunii ţinută la 20 Ianuarie 1908.

I. Br. Hodosiu m. p. director esecutiv. *Victor Muntean* m. p. prim-comptabil.

Membrii Direcţiunii:

I. M. Moldovan m. p. preşedinte. *S. P. Mateiu* m. p. vice-preşedinte. *Dr. A. Bunea* m. p. *St. Popu* m. p. *George Bărbat* m. p.

I. F. Negruţiu m. p. *Dr. Alexandru Pop* m. p. *E. Bianu* m. p. *D. Radeş* m. p.

S'a revăzut şi aflat în consonanţă cu cărţile purtate în deplină ordine. Blaj, la 21 Ianuarie 1908.

A. C. Domşa m. p. preşedinte. *Iacob Mureşian* m. p. *Dr. Ambrosiu Cheţian* m. p. *Gavril Precup* m. p. *Ioan Fodor* m. p. membrii comitetului de supraveghiere.

Raportul comitetului de supraveghiere.

On. adunare generală!

Comitetul D-voastră de supraveghiere, — spre a face destul încredinţării ce i-s'a dat, — a scontrat în diferite rânduri cassa institutului, cercetând şi cărţile de comptabilitate.

De asemenea a examinat bilanţul pe 1907, şi contul profitului şi perderilor, şi le-a găsit în consonanţă cu registrele institutului. Tot astfel a constatat, că şi împărţirea profitului curat s'a făcut conform statutelor.

În urma acestora propunem: aprobarea bilanţului pe anul 1907, şi primirea proiectului relativ la împărţirea venitului curat, dând absolutor direcţiunei şi comitetului de supraveghiere.

Blaj, la 21 Ianuarie 1908.

Comitetul de supraveghiere.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.